

NEM Verspreidingsonderzoek Muizen

*Binnen het meetprogramma NEM-VO-Muizen worden sinds 2005 verspreidingsgegevens van kleine zoogdieren (muizen en spitsmuizen) verzameld met behulp van braakballen. Ook vóór 2005 werden er natuurlijk braakballen geplozen (alhoewel minder in aantal), waardoor er ook over een langere periode naar veranderingen in verspreiding van soorten gekeken kan worden. Eén van de soorten die zich nog steeds verder weet uit te breiden is de rosse woelmuis (*Myodes glareolus*) (figuur 1).*

De rosse woelmuis is één van de weinige muizensoorten die je in Nederland ook overdag kunt tegenkomen. De soort tref je aan in verschillende bostypen, maar ook in allerlei andere structuren met bomen en struiken, zoals parken, tuinen en houtwallen. Daarnaast kan het leefgebied bestaan uit heiden, ruige kruidenvegetaties en veraarde rietlanden.

Het voorkomen van een soort als de rosse woelmuis wordt sterk beïnvloed door de veranderingen die wij in het landschap aanbrengen. Zo zorgt bijvoorbeeld het beplanten van dijken met struiken en bomen voor nieuw leefgebied voor de soort, die dergelijke structuren kan gebruiken om zich verder te verspreiden en eventueel nieuwe leefgebieden te bereiken.

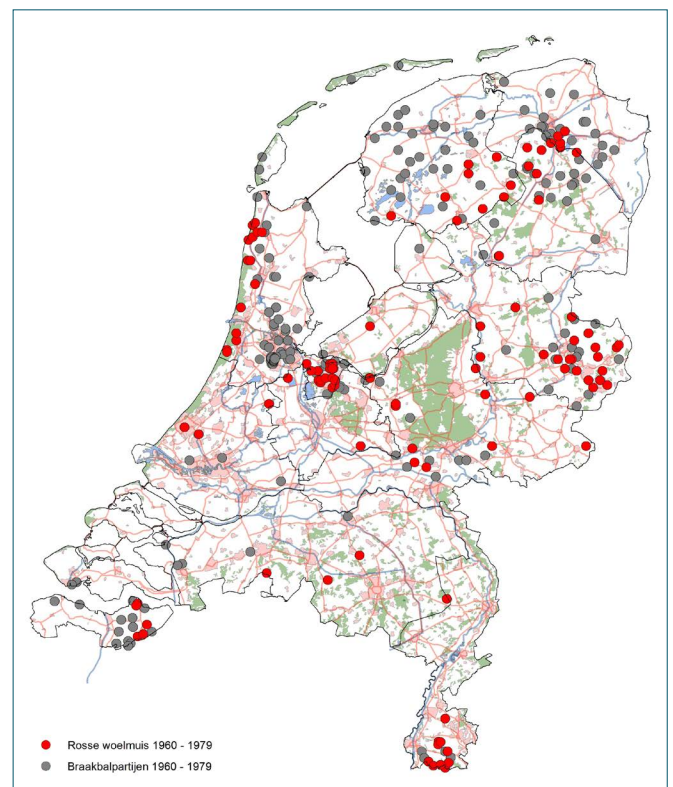
Wanneer we naar de braakbaldata uit de periode 1960 tot 1980 kijken (figuur 2; 506 partijen, waarvan 156 met rosse woelmuis), dan zien we dat de spreiding over Nederland en de aantallen beperkt zijn. Wat opvalt is dat rosse woelmuizen ontbreken in het grootste deel van Friesland en bijna geheel Groningen, net als het grootste gedeelte van Zeeuws-Vlaanderen en Noord-Holland buiten het duingebied.

Wanneer we naar de daaropvolgende 20 jaar kijken (de periode 1980 tot 2000 (figuur 3; 2830 partijen, waarvan 986 met rosse woelmuis)), zien we globaal een gelijk beeld in Noord-Holland met een enkele stip buiten het duingebied, maar heel Zeeuws-Vlaanderen is in de tussentijd bezet door de soort. Ook in Friesland heeft de rosse woelmuis zich flink uitgebreid, evenals in het zuidoosten van Groningen.

Nog weer 20 jaar later (de periode 2000 tot 2010 (figuur 4; 5427 partijen, waarvan 3065 met rosse woelmuis)), zien we dat er in Noord-Holland niet veel is veranderd, maar dat rosse woelmuizen steeds verder oprukken in Groningen en Friesland en dat Zeeuws-Vlaanderen helemaal gevuld is. In de tussentijd is het de soort via de dammen in het deltagebied ook gelukt Walcheren en Schouwen-Duiveland te bereiken, voormalige eilanden die voorheen voor de soort totaal onbereikbaar waren.

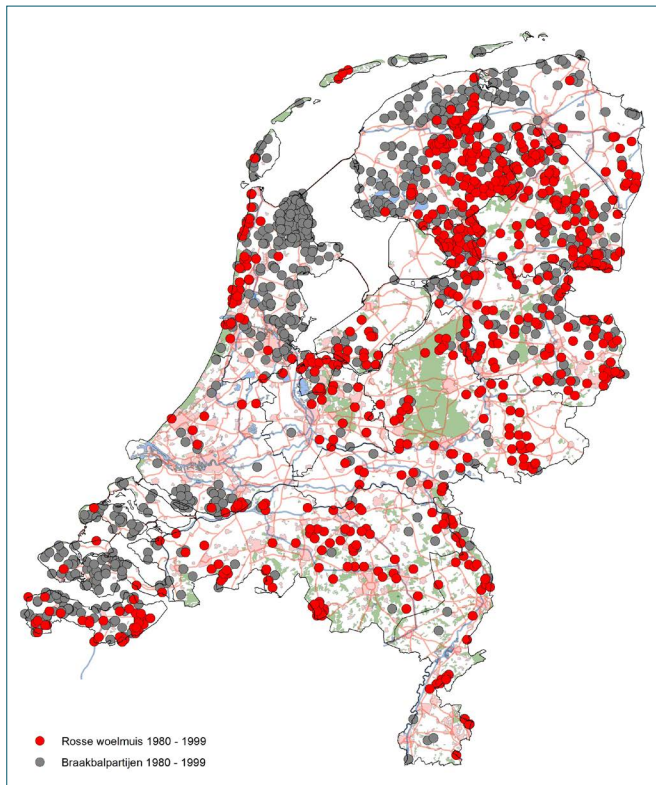

Figuur 1. Rosse woelmuis (foto Wesley Overman).

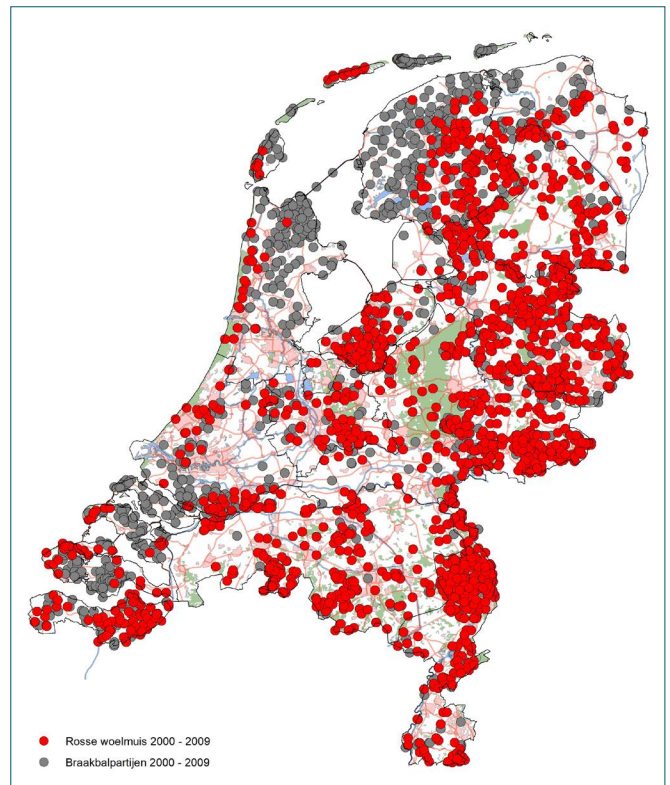

Figuur 2. Alle braakbalpartijen uit de periode 1960-1979.

baar waren. Een soort die daar door de komst van de rosse woelmuis sterk negatief wordt beïnvloed is de noordse woelmuis (*Alexandromys oeconomicus*), die daar tot dat moment het alleenrecht had op de natte ruigten en rietlanden.

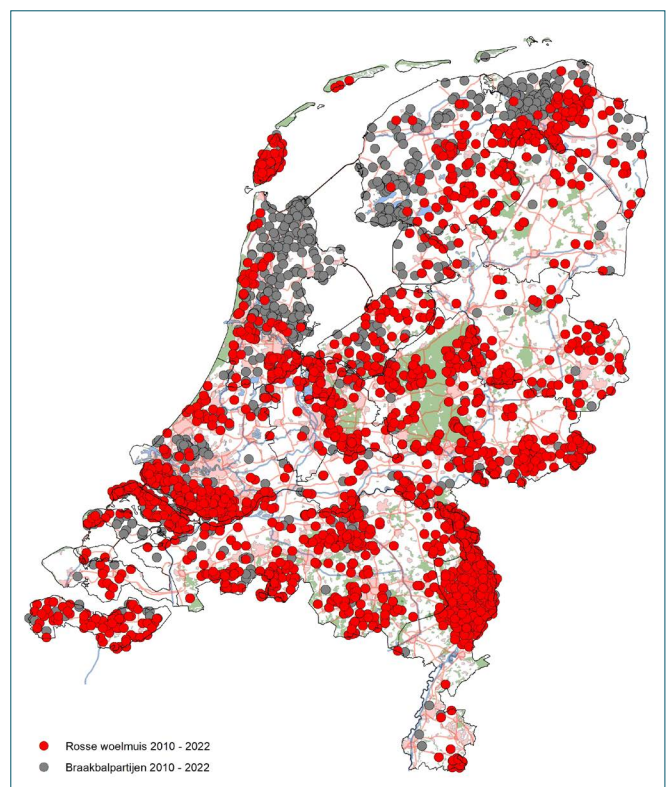
Figuur 3. Alle braakbalpartijen uit de periode 1980-1999.

Figuur 4. Alle braakbalpartijen uit de periode 2000-2009.

Nog weer 20 jaar later (de periode 2000 tot 2010 (figuur 4; 5427 partijen, waarvan 3065 met rosse woelmuis)), zien we dat er in Noord-Holland niet veel is veranderd, maar dat rosse woelmuizen steeds verder oprukken in Groningen en Friesland en dat Zeeuws-Vlaanderen helemaal gevuld is. In de tussentijd is het de soort via de dammen in het deltagebied ook gelukt Walcheren en Schouwen-Duiveland te bereiken, voormalige eilanden die voorheen voor de soort totaal onbereikbaar waren. Een soort die daar door de komst van de rosse woelmuis sterk negatief door wordt beïnvloed is de noordse woelmuis (*Alexandromys oeconomicus*), die daar tot dat moment het alleenrecht had op de natte ruigten en rietlanden.

In de afgelopen (ruim) 10 jaar (figuur 5; 6088 partijen, waarvan 3756 met rosse woelmuis)), zien we een verdere opmars van de rosse woelmuis in het deltagebied, waar in een relatief korte periode geheel Goeree-Overflakkee is bezet, evenals de Hoeksche Waard en Voorne-Putten. De soort is intussen niet veel verder gekomen in Groningen, Friesland en Noord-Holland, maar Texel (waar de soort in 1987 voor het eerst werd aangetroffen) is inmiddels geheel veroverd. Zodra we het landschap verder veranderen door bijvoorbeeld het aanplanten van recreatiebossen of het aanleggen

Figuur 5. Alle braakbalpartijen uit de periode 2010-2022.

van verbindingzones, zal de rosse woelmuis deze ongetwijfeld gebruiken om zijn verspreidingsgebied nog verder te vergroten.